

en què es troba la porta principal tot just deixa entreveure la seva construcció ferreria. Era una porta fortificada, a jutjar per la quantitat de ruïnes que l'envolten, defensada per un matacà. Es pujava a ella per una escala obliqua a la façana d'uns dos metres d'amparària.

Seguia a l'entrada un pòrtic amb una feixuga volta de canó damunt la qual hi havia un pis amb restes d'una torre quadrada de defensa. Aquest corredor desemboca al pati, de 17 metres d'ample per 26 de llarg. A la mà esquerra, entrant al cenobi, una escala, que encara conserva la seva volta, condueix al pati de l'església, d'un desnivell de cinc metres del superior i molt més reduït.

Des de l'llindar del primer pati es veu al front l'edifici del monestir, flanquejat per les dues torres. De menys solidesa que el temple, sols conserva en sa façana la paret descarnada i restes d'esgrafats de les darreries del segle XVII, sense cap sentit artístic. Les finestres no tenen cap pedra dels seus montants. Les úniques treballades que encara existeixen, a més dels capitells de la nau del temple, són les de la finestra del pinó de la façana de l'església, la de una clau damunt la porta galilea i les arcuacions lombardes de les dues torres.

EL TEMPLE

El temple del cenobi de Sant Pere de Roda és famós per la grandesa de les seves proporcions i l'originalitat que la seva construcció mostra. Puig i Cadafalch el qualifica de "cas esporàdic a Catalunya, independent de l'art local" (1). Pella i Forgas afirma que és el temple romànic més superb i esbelt després de Santa Sofia de Constantinopla (2).

I és així, certament. L'església, de 60 metres de llargada, en

(1) J. Puig i Cadafalch, *Antoni de Falguera i J. Goday i Casals. L'arquitectura romànica a Catalunya*. Barcelona, 1918.—Vol. III, p. 347.

(2) Pella i Forgas.—*Historia del Ampurdán*.—Vol. III, p. 363.

forma de creu llatina de tres naus, les laterals sumament estretes, que fan pensar en els tenebrosos corredors dels cirks romans, i de proporcions gegantines, és veritablement, tot i trobar-se en tant deplorable estat, una insuperable joia de l'arquitectura romànica catalana. El visitant es queda desconcertat al creure que entrarà en una nau semblant a les demés que ha vist dintre el període—Sant Miquel de Fluvà, Vilabertran, Sant Quir de Colera, Sant Esteve de Banyoles, Santa Maria de Roses, Besalt, Girona, etc.—i al trobar-se sota la volta poderosa, edificada a 12 o 13 metres del sol.

S'entra a l'església per un arc poderós. La avant-galilea és una petita peça de tres metres d'amplada per nou de llargada. La galilea és més ampla, coberta amb volta de canó. Entre ambdues hi havia una porta de ferro que tingué molta trascendència en la història del monestir, com tindrem ocasió de veure.

La porta de l'atri té dos metres i mig d'ample. Encara es veuen escampats per terra restes dels sepulcres que hi havien a les parets, avui completament descarnades, com també els forats on hi havia (a la dreta) emportada la pila de l'aigua benèfica i damunt d'ella el d'una làpida que possiblement commemorava la consagració del temple. En la paret de la dreta que afronta amb el cenobi hi ha una porta tapiada que era per on habitualment s'entrava, doncs la de l'atri restava tancada quasi sempre, fora de les festivitats del "Sant Jubileu".

Puig i Cadafalch descriu la particular construcció d'aquest temple de la següent manera: (1).

"La nau central és de canó seguit i descansa damunt dels pilars que divideixen en tres trams l'amplada total de l'església. Les laterals se cobreixen amb quarts de cercle, que contrarresten l'empenya de la volta de la nau central i el punt d'apoiament és poc més amunt de l'arrencament d'aquesta. Els pilars que aguanten els arcs torals de la nau central estan formats per un triple pila robustíssim que a l'altura de tres metres del nivell de l'església està guarnit en tres de ses cares per columnes independents; en la banda de

(1) Obra citada, vol. III, pp. 362 i 363. Particularment Antoni de Falguera en l'opuscle "Sant Pere de Roda".—Barcelona, 1906.